Ire fari aliqua in initio cuiuscq operis sui antigtas cõsuemit quę quãto paruiciora fuerint tanto ocius ad rẽ de qua agitur aditus fier. præsertim cui ettrę nõ erit exquisita et accurata locutio quę docenãbus eloquentiam cõuenit Ex predictam igitur illico, ne dum studeo deuitare prolixitatem in illã ipsam incurrerim. Satis ergo michi hoc erit in loco et uice prohemij fore cõsultũ si quę poeta rescribens domino Canicui sane canticam tertiã dedicauit pro ipsa præfatione indidctim quo melius poetę intentio ab eiusdẽ obseruatoribus intelligat quę sub hac forma fuerẽ.

Magnifico atq uictorioso domino domino Cani grãdi de scala Sacratissimi et Sereni principatus in urbe verona et Ciuitate vicetia vicario generali Deuotissimus suus Dates Allagherij florentinus natione nõ moribus uitã orat p tẽpora diuturnã felicem, et gloriosi nominis p petuũ mere mentum.

Inclita uestrę magnificentię laus quã fama uigil uastitas disseminat uic distrahit in diuersa diuersos, ut hos ne spe suę prosperitatis attollat, hos exterminij deiciat in terrorẽ. Hoc quidem præconiũ facta moderno rum ex superas sanguere exsertia latius arbitrabar alij euẽ ssuũ. Verum ne diuturna me nimis in certitudo suspenderet uelut Austri regina Sie ra sali petere t petijt uelut Pallas petijt Helicona veronã petij fidis oculis discursum audita ubiq magnalia uestra uidi. vidi beneficia simul a retigi et quę ad modũ prius dictorũ suspicabar ex cessu sue posterius ipsa facta ex cessiua cognoui Quo factũ est ut ex auditu solo eiũ quadam animi subiectione benivolus prius extiterim, sed ex uisu primordij deuotissimus et amicus Nec reor amici nomẽ assumens non nulli forsitam reatum præsumptionis incurrere, cum non minus dispares cõnectatur

sic traxit

1

amicitię sacramẽto nõ delectabiles et utiles amicitias inspicer libeat illis p
ępius inspicięti parebit prębeminẽtes in ferioribus cõiũgari ꝑsonas
et si ad uerã at ꝑ amicitiã torquatur in finitus nõne illustrium sumo=
rũque principũ plerũq uiros fortuna obscuros honestat preclaros
amicos fuisse constabit. quid ni? Cũ etiã dei et hominis amicitia
neguaq impediatur ex cessu quod si cuiꝰ quod asseritur nõ uideat
indignũ Spiritũ sanctũ audiat amicitię sui participes quoꝝ ho=
mines profitẽtę quoniã infinitus thesaurus est hominibꝫ quo quo
sũt participes facti sũt amicitię dei sed hebet impetitia aulgi sine
discritione iudiciũ et quãdoq solem pedalis magnitudinis arbitrat
et sic circa mores uana credulitate deciputur Nos enim quibꝫ optimũ
quod est in nobis nosceꝰ datũ est gregum uestigia sectari nõ decet,
qui nimo suis erroribus obuiat tenemur nã intellectu ac ratione degẽtes
diuina quadã ratione dotati nullis cõsuetudinibꝫ astringũtur nec mirũ
cũ nõ ipsi legibꝫ sed ipsis leges potius dirigatur. Sigt igitur quod supe=
rius dixi me .s. esse docotissimũ, et amicũ nulla tenus esse pręscitũ.
Preferens ergo amicitiã uestrã quasi thesaurũ carissimũ prouidẽtia
diligẽti et accurrata sollicitudine illã seruar desidero ꝙ cum in
dogmatibꝫ moralis negocij amicitiã ad quã saluari analogo docẽtur ad
retribuẽda procollatis beneficijs qui semel analogiã segui mihi uetitũ
aut nefariũ est ꝙ hoc munuscula mea sępe multũ cõspexi et ab in=
uicẽ segregarii nec nõ segregata ꝙ cẽsui dignius ꝙ cuiꝰ uobis ingrens
neꝙ ipsũ prębe mi netię uestre cõgruã cõpeti ꝙ cõmedię sublimem cãlicã
decoratur titulo Paradisi et illã sub pręsenti epistola tãꝙ sub epigramate
proprio dedicatã uobis ascribo, uobis offero uobis denigꝫ recõmendo

Illud quoq; pretita silletio sūpliciter in ardescēs nō sinit affectus quod in hac
donatione plus dono q̄ dō et honoris et fame uideri potest quid nj. eū eius
titulus iam presagia de gloria ampliāda satis attētis michi uidebatur ex
pressisse quod de propito sed tenellū gratię uestrę quā sitio qui uitā parui=
pēdens a primordio metā prefixā arguer ulterius Itaq; formula cōsuma=
ta epistolę ad introductionē oblati operis aliq̄ sub lectoris officio cōpēdiose aggrdiar.
Sicut dicit philosophus in 2.do metho sicut res se habet ad esse sic habet ad
ueritatē cuius ratio est quod ueritas de ente in ueritate cōsistit tāq; in subiecto
est similitudo p̄ fecta rei sicut est. Eorū uero ~~dicitur tanq; in subiecto~~ q̄ sunt
quedā sic sunt ut habeāt esse absolutū inse quedā sunt ita ut habeāt esse de=
pēdens ab alio p̄ relationē quādā. quorū esse est ad aliud se habere ut rela=
tiua sicut pater et filius, dominus et seruus duplū dimidiū totū pars et
huiusmodi; in quatū talia. pp̄ rea quod esse talium dependit ab alio cōsequēs
est quod eorū ueritas dependeāt ab alio ignorato enim dimidio nimo cognosci=
tur duplū et sic de aliis. volētes igitur aliq̄les uiro dictionē de parte operis
alicuius q̄ oportet aliquā notitiam trader de toto cuius est pars quapropter
et ego uolēs de parte supra nominata totius comedię aliq̄ tradere per=
modū introductionis aliq̄ de toto oper̄ p̄missū existimaui ut faci=
lior et p̄fectior sit ad partē introitus. Sex igitur sunt q̄ in principio cuiusq;
doctrinalis operis ingrēda sunt uidelicet factū agēs forma finis libri
titulus et genus philosophię De istis tria sunt in quib; pars ista quā
uobis destinar̄ proposui uariatur a toto. s. subiectū forma et titulus in
aliis uero nō uariatur sicut apparet inspicienti Et ideo circa cōsiderationē
de toto ista uia ingrēda se offert sic quo facto satis parebit ad introductionē
partis de inde in quirem̄ alia tria non solū per respectū ad totū sed etiā

per respectu ad ipsā partē oblatā Ad euidētiā itaq; dicēdorū sciēdū est
quod rectius operis nō est simplex sēsus imo dici potest plurimē hoc
est plurium sēsuū nā primus sēsus est qui habetur per literā alius est
qui habetur per significata per literā Et primus dicitur literalis
secūdus uero allegoricus siue moralis qui modus tractādi ut melius
pateat potest cōsiderari in istis uersib; In exitu Israel de egipto
domus Iacob de populo barbaro facta est Iudea Sanctificatio eius Israel
potestas eius. Hā si ad literā solū inspiciamus significatur nobis exitus
filiorū Israēl de egipto tempore Moisis si ad allegoriā significatur nobis
nostra redemptio facta per xpm si ad moralē sēsū significat nobis cō
uersio anime de luctu et miseria peccati ad statū gratie Si ad anago=
gicū significatur exitus anime sancte ab huius corruptionis seruitute ad
eternā glorię libertatē Et quoniā isti sensus mistici uariis appellatur
nominib; generaliter omnes dici possūt allegorici cū sit alii literalis siue
historialis diuersi nā allegoria dicitur ab alleō quod in latinū dicitur
alienū uel diuersū His uisis manifestū est quod duplex oportet esse
subiectū circa quod curat alterni sēsus et ideo uidēdū est de subiec=
to huius operis pro ut ad literā accipitur de inde de subiecto pro
ut allegorici sectatur Est ergo subiectū totius operis literaliter
tactū accepti status animaꝝ post mortē simpliciter sūptus nā de illo
et circa illū uersatus totius operis processus. Si uero accipiat opus
allegorice subiectū est homo pro ut merēdo et demerēdo per arbitrij
libertatē Iustic premiādi et puniēdi obnoxius est Forma uero est duplex
forma tractatus et forma tractādi forma tractatus est triplex sēcūdū
triplicē diuisionē prima diuisio est qua totū opus diuidit̄ in tres cathe

secu da qua qlibet cātica diuidit̄ in cātus tertia qualibet cātus diuidit̄ ne
ryrmos forma siue modus tract̄di est poeticus fictiuus et descriptiuus
digressiuus trasumptiuus et cū hoc diffinitiuus diuisiuus probās improbās
et exp̄m̄ exploratiuus Liber iste rubricatus est Incipit comedia dantes
Alag̃ serij Florentini ratione nō moribus ad cuius notitia sciēdū est quod
comedia dicitur a comos quod illa et oda cātus inde comedia quasi villanus
cātus et est Comedia genus quodda poetice narrationis ab omnib⁹ alijs diuersus
differ ergo a Tragedia in materia p̄ꝫ hoc quod tragedia in principio est
admirabilis et quieta et in fine seu exitu fetida et horribilis et dicitur
p̄ꝫ hoc a tragos quod est hircus et oda quasi cātus hircinus id est fetidus
ad modū hirci ut patet p̄ Senecam in suis tragedijs Comedia uero principaliter
asperitate alicuius rei sed eius materia prosperat terminatur ut patet per
Terentiū in suis comedijs Et hinc cōtigit uenit dictatores quida in suis salutatio-
nib⁹ dicēt loco salutis tragicū principeū et comicū finē similiter diuersi-
in modo loquēdi Late et sublime tragedia ultro remisse et humiliter
sicut uult Horatius in sua poetria ubi licetiat aliqn Comicos ut tragedos
loq et sic cōuerso Interdū tamē et uocē Comedia tollit iratus q Cremes
tumidos delitat ore Et tragicus plerūq dolet sermone pedestri Telephus et peleus.
Et per hoc patet quod comedia dicitur presens opus Nā si ad materiā
respiciamus a principio horribilis et fetida est qa infernus in fine
prospera et desiderabilis et grata qa Paradisus ad modū loquēdi
remissus est modus et humilis qa locutio uulgaris in qua et mulier-
culę comunicat et sic patet qa Comedia dicit. Sut et alia genera
narrationū poeticar sicut Carmē bucolicū Elegia Satira et septilia no-
tiua ut etiam per Horatiū patet potest in sua Poetia

da loco stumi
fa cie tu ti
for bi quod
ist

Sed de istis ad presens nil dicendū est Potest ad modū patere quomodo assignādū sit subiectū partis oblate Nā sicut totius operis Litteraliter sumptum est subiectū status animarū post mortem nō cōtractus sed simpliciter acceptus manifestū est quod hac in parte talis status est subiectus sed cōtractus .s. status animarū beatarū post mortē Et si totius operis allegorice sumpti subiectū est homo pro ut meredo ut demeredo per arbitrij libertatē est Justicie premiāde et puniēdi obnoxius manifestū est in hac parte hoc subiectū cōtrahi. et est homo pro ut est obnoxius Justicie premiandi et puniēdi et sic patet de forma partis p. formā assignatam totius Nā si forma tractatus in toto triplex in hac parte tamē est duplex .s. diuisio cātuū et motū nō eius potest esse forma diuisio prima cum iste pars sit prime diuisionis Patet etiā libris titulus seu de libri titulo Nā si titulus totius libri est Incipit Comedia dāte cui titulus autē huius partis est Incipit cātica tertia Comedie dātis cui q. dicitur paradisus Ingressus his tribus in quib⁹ uariatur pars a toto uidedū est de aliis tribus in quibus nulla uariatio est a toto et pp ages igitur totius et partis est ille qui dictus est et totaliter uidetur esse finis totius et partis esse possit multiplex sed propinquus et remotus Sed omissa subtili inuestigatione dicendū est breuiter quod finis totius et partis est remouere uiuentes in hac uita de statu miserie et producere ad statū felicitatis Genus uero philosophie sub quo hic in toto et parte precedit est morale negocium siue orbica ga nō ad speculādū sed ad opus inuentū est totū et pars Nā si in aliquo loco uel passim pertractatur ad modū speculatiui negocij hoc nō est gratia speculatiui sed gratia operis ga ut ait philosophus in 2do metaphi. ad aliqd et nūc speculatur pratticī alicui

His itaq; premissis ad expositionē literę secūdū quādā prehabitā ordinē
dū est et illud pronūciādū quod expositio literę nichil aliud est q̄ forme
operis manifestatio diuiditur ergo ista pars seu tertia q̄ paradisus
dicitur principaliter in duas partes. s. in prologū et partem executiuā
pars 2da incipit ibi quasi in medio primi surgit mortalib⁹ q̄ diuersas
fauces de parte prima scieūdū est quod quia uis comimi ratione dici posset
exordiū proprie autē logndo nō dici debet nisi prologus quod philosophus
in 2do Rethoricor uidet in mer ubi dicit quod prohemiū est in oratione rheto-
rica sicut prologus in poetica et prohemiū in festulatione. Est etiam
pre notāndū quod pronūciādo ista q̄ comuniter exordiū dici potest aliter
fit apoetis a ꝓsatoribus rhetores enim cōcesserē pręlibare dicēda ut animum
cōpareat auditoris ꝑ poetā nō solū hoc faciūt quinnimo port hec inuoca-
tionē quādā emittūt et hoc est eis cōueniēs q̄a multa inuocatione opus
est eis q̄ cū aliquid cōtra comunē modū hominū asperioris substātiis petē-
da est quasi diuinū quoddā munus ergo preses prologus diuiditur in
partes duas in prima premittitur quid dicēdū sit in secūda inuocatur
Appollo et incipit secūda pars ibi o bone Appollo ad ultimū laborem
Propter primā partē notāndū est quod ad bene exordiēdū tria requin-
ritur ut dicit Tullius in noua rhetorica s. ut benenolū attētū et docilē red-
dat aliquis auditore et hoc maxime in admirabili genere cause ut ipse met
Tullius dicit cū ergo materia circa quā uersat primus tractatus sit ad
mirabilis et propterea ad admirabile reducēda ista tria intēditur in
principio exordij siue prologi. Nā dicit scdicturū ea q̄ quidit retinere
nō potuit in primo coelo i quo dicto omnia illa tria cōprehēditur nā in
utilitate dicēdo q̄ benenolētia paratur in admiratione attētio in

impossibilitate docilitas vtilitatē in uit cū recitatur sedicit ea q̄ maxime
allectiua sūt desiderij humani .s. gaudia paradisi Admirabilitate tāgit cū
promittit se tā ardua tā sublimia dicer .s. cōditiones regni celestis Possibili=
tatē ostēdit cū dicit se dicturū q̄ mēte retinere potuit si enim homo ipse
et alij poterūt hec omnia tāguntur in uerbis illes vbi dicit se fuisse in primo
celo quod dicer nullr de regno celesti quid q̄ in mēte sua quasi rhesāto po=
tuit retinēr viso igitur de bonitate ac̄ perfectione prime partis prologi
ad literā accedatur dicit ergo quod gloria primo motoris q̄ deus est in om̄ib
partib uniuersi resplēdet sed ita ut in aliqua parte magis et in aliqua
minus. Quod autem ubiq resplēdeat ratio et authoritas manifestat Boo
sic om̄e quod est aut habet esse ase aut ab alio sed cōstat quod habet esse
ase nō cōuenit nisi uni .s. primo seu principio q̄ deus est cū habeat .s.
se necesse est et per se necesse esse nō cōperat nisi uni .s. primo seu princi=
pio quod causa om̄ium ergo om̄ia q̄ sūt preter unū habet esse ab alijs
Si ergo accipiatur ultimū in uniuerso nō quod cūq manifestū est quod
id habet esse ab aliquo et illud a quo habet ase uel a baliquo habet si ase
sic est primū si ab aliquo et illud similiter uel ase uel a baliquo .s. et
esset sic procedēr in infinitū in causis agēdis ut probatur in 2o metaphi
erit deuenir ad primū q̄ deus est et sic mediate ut immediate om̄e
quod habet esse ab eo ga ex eo quod causa secūda recipit a prima in
fluit sup causatū ad modū recipiētis et respicientis radiū propter
quod causa primaria plus influit super suū causatū ga causa uni=
uersalis ca3 hoc quatū ad esse quatū uero ad essentiā probo sic om̄is esse=
tia preter primā est causata alias esset plura q̄ esset p̄ se necesse esse quod
est impossibile ga causata ut a natura uel ab intellectu et quod a natura

per cõsequẽs causatũ est ab intellectu cũ natura sit opus intelligẽtię one ergo
quod est causatũ ab aliquo intellectũ uel mediate uł immediate cũ ergo uirtus
sequatur essẽtiã eius est uirtus, si essẽtia intellectiua est tota et uniuscuiusq; eius
sat et sic quẽ admodũ prius diuenire erat ad primã causata ipsius sic nunc
essẽtię et uirtutis ꝑp quod pater quod ois essẽtia et uirtus procedit a prima
et intelligẽtię in feriores recipiat quasi radiante et reddat radios superioris
ad ima inferius ad modũ specul; quod satis aperte tãger uidetur Dionisius de
celesti hierarchia loquẽs et ꝑp hoc dicitur in libro de causis quod ois intelligẽtia
est plena formis Patet ergo quomodo ratio manifestat diuinũ lumẽ idest diuinã
bonitatẽ sapiẽtiã et uirtutẽ resplendere ubiq; Similiter etiã et scientius facit auto=
ritas dicit enim spiritus sanctus ꝑ hieremiã cœlũ et terrã ego rinplebo et in
plasmo quo ibi aspiritu tuo et quo afacie tua fugiã? si ascẽdero in cœlũ tu
illic es si descẽdero in infernũ ades si sumpsero pennas meas q: Et sapiẽtia dicit
quod spiritus domini replenit orbẽ terraꝝ et Ecclesiastes 42 gloria domini
plenũ est opus eius quod etiã scriptura paganoꝝ cõtestatur unde Lucanus in nono
Iuppiter est quod cũq; uides quodcũq; moueris. bene ergo dictũ est cũ dicit quod
diuinus radius siue diuina gloria ꝑ uniuersũ penetrat et resplẽdet pene=
tret quatũ ad essẽtiã resplendet quatũ ad esse quod aute subiecit de magis et
minus habet ueritatẽ in manifesto quoniã uidemus in aliquo excellẽtiori gradu
essẽtiã aliquã uero in inferiori ut patet de celo et elemẽtis quoꝝ qdẽ illud in
corũptibile illa uero corruptibilia sut et postq; prẽmisit hãc ueritatẽ prosequitur
ab ea circũlocꝰ paradisũ et dicit quod fuit in cœlo ille quod de gloria dei siue de luce
recipit affluẽtius ꝑp quod sciendũ est quod illud cœlũ est cœlũ supremũ cõtinẽs corpora
uniuersa et a nullo cõtinẽtur itra quod ꝛia corpora mouẽtur i primo scilicet eterna qđe ꝑmanẽs
uita et ꝛia sua cõtẽta et a nulla corporali substãtia uirtutẽ recipiẽs et dici empiꝝ rum

quod est idē quod cælū igne sui ardoris flagrās Nō quod in eo sit ignis ut arbor
materialis sd spiritualis quod est amor sanctus siue claritas Quod aute de diuina
luce plus recipiat potest probari p duo primo p sui ōnia cōtinere et a nullo cōti-
neri 2do p sempiternā suā gaudē siue pacē quātū ad primū probatū sic cōtinēs
se habet ad cōtentū in naturali situ sicut formatū ad formabile ut habetur iiij
phis sd in naturali situ totius uniuersi primū cælū est ōnia cōtinēs ergo se habet
ad ōnia sicut formatiuū ad formabile quod est se habere p modū cause et cū ōnis
uis causabi sit radius q dā influēs a prima causa q deus est manifestū est quod
illud cælū quod magis habet rationem cause magis de luce diuina recipit quātū
ad secūdū probatur sic ōne quod mouetur mouetur pp aliqd quod nō habet quod
est terminus sui motus sicut cælū lunę mouetur pp aliquod parte sui q nō habet
illud ubi ad quod mouetur et qa sui pars qlibet eius pars adepto quolibet ubi est
impossibile moueri ad aliud unde est quod tēs mouetur et nunq quiescit et est
eius appetitus et quod dico de cælo lunę Itelligendū est de omnib⁹ prōtrer primū
ōne ergo quod mouetur est in aliquo defectu et nō habet totū suū esse simul
illud ergo cælū quod a nullo mouetur in ee in qualibet sui parte habet quod q d
potest modo p facto ita q motu nō indiget ad suā p fectionē Et cū ōnis p fec
tio sit radius primi quod est in sūmo gradu p fectionis manifestū est quod cælū
primū magis recipit de luce primi q est deus ista tamē ratio uidetur ar-
guere ad desturctionē antecedētis ita quod sillogiciter et secūdū formā arguendi nō
probat Sed si cōsideremus materiā eius bene probat qa de quoda sēpiterno in quo
potest defectus sempiternari ita quod si deus nō debit sibi motū patet quod nō de-
bit sibi materiā in aliquo egestū et p hāc suppositionē tenet argumentū ratione materie
sic ergo patet cū dicit in illo cælo quod plus de luce dei recipit Itelligit circulog para-
disū siue cælū empireū premissis quog rationib⁹ cōsonātur dicit Philosophus

in primo de cœlo quod cœlū tāto habet honorabiliorē materiā istis inferioribus quāto magis elōgatū est ab his q̄ hic ad hoc etiā posset adduci quod dicit Apostolus ad Ephesios de xpō q̄ ascēdit sup ōnes cœlos ut adimpleret ōnia hoc est cœlū deliciā domini de q̄b dilitijs dicitur cōtra Luciferū p Ezechielē Tu signaculū similitudinis sapiēcia plenus et p̄fectione decorus et i deliciis dei paradisi fuisti Et post q̄ dixit quod fuit in loco illo paradisi p̄ sūa circumlocutionē prosequitur dicēs se uidisse aliqua q̄ recitari nō potest q̄ descēdit et reddit causa dicēs quod intellectus intātū profūdat se i ipsū desideriū suū quod est deus quod memoria seq̄ nō potest ad q̄ intelligēda sciēdū est quod intellectus humanus in hac uita p̄p cōnaturalitatē et affinitatē quā habet ad substātias intellectuales separatas q̄n elevatur i tātū elevatur ut memoria post ipsū deficiat p̄p trascendere humanū modū Et hoc insinuatur nobis p Apostolū ad Corinthēos loq̄tē ubi dicit scio hominē siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit raptū usq̄ ad tertiū cœlū et uidit arcana dei q̄ nō licet homini loq̄ Ecce post q̄ humanā rationē intellectus assēssione trāscenderat q̄ extra se ageretur nō recordabatur et hoc insinuatur nobis in Marco ubi tres discipuli cecidērat i faciē suā nihil postea recitatos quasi obliti et in Ezechielle scribitur uidi et cecidi i faciē meam ut ubi ista nō sufficiat i uidis legat Ricardū de Sto victore in libro de cōtēplatione legat Bernardū i libro de cōsideratione legat Augustinū i libro de quātitate anime et nō inueniat alias et nō uidebat Si uero i dispositionē elevationē tātū propter peccatū loq̄tis oblata est legat Danielē ubi et Nabuchodonosor incidit i peccatos aliqua dicendisse diuinitus obliuioniq̄ mādasse Nā q̄ oriri solē suum facit sup bonos et malos et pluit sup iustos alios misericorditus ad conuersionē alios seuere ad punitionē plus et minus ut iust gloriā suā quātū quisq̄ male iustus manifestat uidit ergo ut dicit aliqua q̄ i ferē nescit et negt i dicit diligēter q̄ppe notādum

quod dicit nescit et negt nescit q̃ oblitus est negt q̃a si recordatus et dicta tenet
sermo tamē deficit Multa nāq; p̃ intellectū uidemus q̃s signa uocabula desint
quod satis plato in si niuat p̃ assūptionē metaforaq; Multa enī p̃ lumē
intellectuale uidit q̃ sermone proprio nequit exprimer Postea dicit se dictu
rū illa q̃ de regno celesti retiner potuit et hoc dicit esse materia sui operis
q̃ qualia sit et quata i parte executiua parebit de i de cū dicit obsone
Appollo facit inuocationē suā Et diuidit̄ ista pars i partes duas i prima
inuocat̄ petit in secunda suadet Appollini petitionē facta remunerationē
quādā pronūciat̄ Et incipit secūda pars ibi o diuina virtus. Prima pars
diuiditur i partes duas i prima petit diuinū auxiliū i secūda tāgit necessita-
tē sue petitionis quod est iustificare ipsā ibi hinc usq; alterū iugū Par-
nassi · hec est sententia secūdo partis prologi i generali i speciali uero nō exponā
ad presēs q̃uerendo in me rei familiaris angustia ut hec et alia utilia rei
publice do relinq̃ i oporteat Sd spero de magnificentia uestra ita ut alias ha-
beatur procedēdi ad utilē expositionē facultas i parte uero executiua que
fuit diuisa contra prologū nec diuidēdo nec sententiando quicq̃ dicitur ad presēs
nisi hoc quod ubi procedatur ascēdēdo de celo i celū et recitatur i animab beatis
in uetis et quolibet orbe et q̃a illa uera beatitudo i celestiq; ueritatis principio
consistit ut pater p̃ Ioānē ibi hec est uita eterna ut cognoscat te solū uerū
d. et p̃ boetiū in 3. de cōsolatione ibi te cerner finis id est quod ad ostēdēdū gloriā beati-
tudinis i illis animab ab eis tang̃ uidentib; ōne ueritatē multa q̃ ruitur q̃ magnā habet uti-
litatē et delectationē Et q̃a i uerto principio seu primo uidelicet deo nichil est quod
ultra eius q̃ ratur cū sit A. et ω hoc est principiū et finis ut uisio Ioannis desi
gnat in ipso deo terminatur tractatus qui est benedictus in secula seculorum.
Explicit Epistola dantes Alighierij florētie.

Epistola trasmissa Regi fracie p comune flore. et matr. sub simili for

Tacuimus Ille me principū et honestissimo mestro sentio crudelissima uul. nera quib trasfixi fueramus intrinsecus dissimulada cecinimus Tacuimus sigde donec lic. it et quag altro sub pectore estuantes in iurias cū amaritudine claudere memus appos. imus oti seras et tacitur uitar qua etiā dolor ieusserat illas obducer q rebamus pudebat enī de illis gressas instruere quos semp fuimus cōsiliis ope totis qui-
ribz uiuimus et sume devotionis reuerētia coluimus sō nihil humana societate tā sanc-
tū, quod nō corrupar iniuria precipue cū d manib illoz accipī agbus bonū tā amoris
officio q beneficioz uicissitudine sperabat Cū enim fama qua falsa cupimus nup-
auctor nō parue magna cordis anxietar maiori fame admiratione nostrū per
duxerit ad auditū Spūi uicariū summū pōtifice p uersor falsis suggestiz in-
formatū ad seueritate uestrā sue dignitatis litteras destinasseq quod sume dole-
mus si uerū est nō discussa causa nostrū comune multiplicit diffamauit oportuit
nos clemētissime principū ne reticētia uim cōfessionis assūmeret rūpere iam
decreta silētia quodq cōsulto uolebamus occulter manifesto cogimur aperir sermone
In quar quang sollicites fuerimus magnitudine materie cōfidēti qua nobis prebet
in data deuotio qua totius sacratissimi generis uestri progenie firmo reclusoq
proposito sēp excolenda dereuimus nō importunitati nostri simplicitur poscimus
iputā dū huicq protractiorē stilū breuiorē faciat q celsitudine uestrā cōcupiscere
credimus innocētia deuotorū ut quātū regie maiestati excepta culpa turbatio-
nis accesserit tātū in nocētia cognita letitie ac iucūditatis accrescat libet ita q
in uictissime regū quonia gloriosa sit omnib bene gestaz rerū memoria preserti
quas insolētia nō receset ab his q i seruitijs sācte matris ecclesie bello pace q ges-
simus ictoar Et ne singillatim cuncta tāgamus Florētinus populus fuit ille qui ter
alias Italie ciuitates sēp pro ecclesie statu cōtra quoscuq mūdi principes di-
micauit Indicat hoc ut ātigorū pretereamus bellū cū Manfredo siculone

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

rege susptū p illū ēlitū sēp ēlebrāde memorie Carolū uestrū de sāguine regio
descendētē q Pugil ecclesie primus yerusalē et sicilie fuit titulis ītiquitus
in quo floretinor mamus ut nostris ānoratur atauis pugne meruit primā
obtinere cōgressū. Moxq in Corradini Cōflictu qui potentiē rī manū ī ipsam
insurgebat. Ecclesiam nō desuerut ingesti cōtra floretina subsidia quib
etiā cōspectibus sub sacratissime memine christianissimo Rege Roberto
in Lōbardia et pdemōtibus nō regiū sd Ecclesie bellū gessimus Hostin
tauerie ducē q humana atque diuina cōfundeus etiam ausus sit Ecclesie
caput erigere nostrā in reum fulmine cōuerti illū desistar cōpulimus
ab incepto et mōstrū illud in suā germaniā coegimus ī pēdar Et ut
remoria finamus nostris cum gētibus nup Romanadomi his pauersis
directa cōsilijs patrimonium Marchiam Emiliāque bellis ciuilib aegsuit
Et denig ut breuieri cōcludimus sermone aute nostris fauorib fuit sēp
hostium suor romana Ecclesie supior aut nō nisi per nostram cladē
et sāguinē alicui ī ipsā preualenti ūq potuit expeditur accessus hec
pnsca recehique memoria nostris animis